

SOVJETSKO - KITAJSKI RAZGOVORI V MOSKVI

ALI JE MED SOVJETI IN KITAJCI MOŽEN SPORAZUM?

Razgovori potekajo v največji tajnosti - Nadaljuje se polemika med obema strankama - Kateri so globlji vzroki spora - Ideološke razlike in razni interesi

Že od konca prejšnjega tedna se v Moskvi sestajajo visoki predstavniki sovjetske in kitajske komunistične stranke in razpravljajo o vprašanjih, ki zadevajo medsebojne partijske odnose in celotno mednarodno komunistično gibanje. Politični opazovalci pripisujejo tem razgovorom veliko važnost in soglasno trdijo, da bodo od njihovega izida odvisni bodoči odnosi med Sovjetsko zvezo in Kitajsko ter bodoči odnosi med ostalimi komunističnimi državami.

Potek razgovorov je doslej ovit s tančico tajnosti in o njih tako kitajski kot sovjetski tisk molčita kot grob.

Kljub tej »zaroti molka« pa ni težko uganiti, o čem obe strani razpravljata. To namreč jasno izhaja iz pisma, ki ga je kitajska komunistična stranka dne 14. junija poslala osrednjemu vodstvu sovjetske partije in zaradi katerega je pred kratkim nastal med obema državama diplomatski incident.

KITAJSKO PISMO

Sovjetska vlada je namreč zahtevala od Kitajcev, naj odpokličejo v domovino pet svojih državljanov (tri diplomate, enega študenta ter enega uradnika Kitajskega kulturnega instituta v Moskvi), češ da so nezaželeni, ker so po sovjetskem ozemlju širili vsebino omenjenega pisma, ki ga Sovjeti smatrajo za žaljivo in obrekovalno.

Kitajsko pismo obsega nič manj kot 25 točk. O njem je glasilo italijanskih komunistov »L'Unità« napisalo, da predstavlja »odkrita bojno napoved in splošen napad na vse poglobitve aspekte sovjetske politike v zadnjih letih.«

Zanimivo je, da se je sovjetsko-kitajska polemika, ki se je še do pred kratkim vodila preko komunističnih strank drugih dežel, zlasti Albanije, zaostрила in postala neposredna prav tik pred začetkom sedanjih razgovorov v Moskvi. Očitno je, da je spor med obema strankama zavzel že takšno obliko, da se ni mogel več prikrivati in je morala tako ena kot druga stran priti z jasno besedo na dan.

Polemika med obema strankama ter vladama se nadaljuje tudi v teh dneh, kar verjetno še bolj otežkoča potek razgovorov in pogajanj. Kitajci so namreč dva dni po začetku razgovorov priredili v Peking svečan sprejem petim svojim državljanom, ki so bili izgnani iz Sovjetske zveze. Sprejema se je na pekinškem Rdečem

trgu udeležilo sedem tisoč oseb, med katerimi so bile vodilne osebnosti, kot na primer kitajski zunanji minister. Razni govorniki so odločno obsodili ravnanje sovjetskih oblastev in proslavljali izgnance, kot da bi bili nekakšni narodni heroji.

SOVJETSKI ODGOVOR

Na vse to pa je ostro reagiralo osrednje vodstvo sovjetske komunistične stranke, ki je v »Pravdi« objavilo izjavo, ki med drugim poudarja, da se je petorica kitajskih državljanov pregrešila »proti obče prizanim predpisom, ki urejujejo odnose med državami.« »Zdi se nam, pravi izjava, da bi se pred začetkom dvostranskih razgovorov in med njimi ne smelo ničesar ukreniti, kar bi lahko škodovalo vzdušju, ki je potrebno za proučevanje spornih vprašanj. Kitajski tovariši pa ravnajo prav nasprotno, s čimer kažejo željo, da bi v kitajskem ljudstvu vžgali sovražna čustva do Sovjetske zveze. Imamo vtis — zaključuje izjava — da se premišljeno teži k poslabšanju kitajsko-sovjetskih odnosov, ne da bi se pri tem upoštevale nevarne posledice takšne politike.«

V torek se člani dveh odposlanstev niso sestali. Politični opazovalci sodijo, da so nastale med razgovori težave, tako da so Kitajci morali čakati na nova navodila iz Pekinga. Kaj je v resnici bilo na stvari, pa bomo verjetno zvedeli kasneje.

Tudi največji optimisti pa bi spričo velikih razlik, ki obstajajo med obema strankama, in glede na okoliščine, v ka-

terih potekajo dvostranski razgovori, težko danes rekli, da bodo pogajanja privedla do kakšnega otipljivega rezultata.

Sovjeti in Kitajci se namreč razlikujejo v temeljnih ideoloških vprašanjih in v še celi vrsti drugih važnih problemov, ki se tičejo predvsem stališča, ki naj ga komunistične dežele zavzemajo do zahodnih držav, zlasti do Amerike. Nekateri zahodni časnikarji te dni pišejo, da med kitajskimi in sovjetskimi komunisti že za časa Stalina ni bilo pravega in iskrenega soglasja in da bi to spora prej ali slej prišlo, tudi če bi Hruščov do pičice nadaljeval Stalinovo politiko. Po njih mnenju v vroki sedanji spora niso toliko ideološke narave, temveč so pri celotni zadevi odločilni predvsem interesi, ki se ne ujemajo, in ogromne gospodarske razlike, ki obstajajo v dveh državah.

Sovjetska zveza je v razmeroma kratki dobi dosegla tolikšen gospodarski in tehnični napredek, da na mnogih področjih tekmuje z Ameriko. Kitajska, ki ima še enkrat toliko prebivalstva, pa se nahaja v izredno slabih gospodarskih razmerah, iz katerih sploh ni mogoče predvidevati, če in kako se bo rešila. Medtem ko Sovjetska Rusija zavzema danes v svetu mesto, kakršnega ni nikdar imela v svoji zgodovini, tako da si z Ameriko deli vodstvo svetovne politike, je Kitajska kljub svojemu ogromnemu ozemlju čeprav ima več kot pol milijarde prebivalcev, brez večje vpliva, saj ni niti član Organizacije združenih narodov.

PRED POGAJANJI Z ZAHODNJAKI

Že zaradi tega mora torej Sovjetska zveza voditi takšno politiko, kot ustreza svojemu položaju v svetu in si ne more privoščiti kake avanturistične politike, ki bi jo utegnili pogubiti. Če hočemo nadalje pravilno razumeti sedanje sovjetsko-kitajsko odnose, ne smemo tudi pozabiti, da se Sovjetska zveza razteza po obširnih azijskih pokrajinah, ki jih je že zasedla caristična Rusija. Sovjeti so te predele gospodarsko razvili, s čimer se je nadaljeval in celo pospešil proces rusifikacije in s tem raznarodovanja obširnih neruskih pokrajin.

V medsebojnih javnih polemikah se ta vprašanja seveda ne omenjajo, kajti kdor bi tako obravnaval meddržavna vprašanja, bi se ravnal po klasičnih načelih geopoliti-

tike, ki jih komunistični teoretiki zavračajo, češ da so preživela in nazadnjaška.

Zato obe strani vztrajata, da je spor izrazito ideološke narave, se pravi, da gre pri celotni zadevi zato, katera stran pravilno izvaja v praktičnem življenju načela marksizma in leninizma.

Naj bodo vzroki spora takšni ali drugačni, dejstvo je, da so se kitajsko-sovjetski odnosi začeli vidno slabšati, ko je Hruščov proglasil načelo miroljubnega sožitja med državami z različnim družbenim redom za eno temeljnih načel sovjetske zunanje politike. Kitajci so zato že od vsega začetka obsojali prizadevanja sovjetskih voditeljev, da bi med Vzhodom in Zahodom prišlo do

RADIO TRST A

• NEDELJA, 14. julija, ob: 9.00 Kmetijska oddaja; 9.30 Sonce in dež v slovenski pesmi; 10.00 Prenos sv. maše iz stolnice Sv. Justa; 11.15 Oddaja za najmlajše: »Zvesti plešec«, pravljica (Franjo Kumer), igrajo člani RO.; 12.00 Slovenska nabožna pesem. Cerkevni zbor iz Doberdoba; 12.15 Vera in naš čas; 15.30 Portret v miniaturni: Nicola Arigliano; 17.00 Popoldaneski ples; 18.00 Kinoklub, filmski svet v besedi in glasu; 21.00 Folklor za vsega sveta; 21.30 Skladbe za godala.

• PONEDELJEK, 15. julija, ob: 11.45 Ameriški odmevi; 12.15 Iz slovenske folklorne: »Traunce« so že zelene Košnja (Niko Kuret); 18.30 Sodobni italijanski skladatelji; 19.15 Izvenevropska sporna ozemlja. Saša Martelanc: »Linija Mac Mahona«; 20.30 Zoltan Kodaly: »Hary Janos«, spevoigra.

• TOREK, 16. julija, ob: 11.45 Mali ansambli; 12.15 Potovanje po Italiji; 18.30 Slovenska simfonična glasba — Anton Lajovic: Pesem jeseni, simfonična pesnitev. Orkester Slovenske Filharmonije dirigira Bogo Leskovic; 19.00 Flavtist Bruno Dapretto — Francis Poulenc: Sonata; 19.15 Z mamico po sončnih stezicah; 21.00 Znameniti gorniki v Julijskih Alpah — »Baltazar Hacquet« (Rafko Dolhar); 21.30 Od romantikov do impresionistov.

• SREDA, 17. julija, ob: 11.45 Glasbeno potovanje po Evropi; 12.15 Za naše žene; 18.30 Simfonične pesnitve; 19.00 Tenorist Mitja Gregorac. Na sporedu so samospeli Sergeja Prokofjeva in Karla Szymanowskega; 19.15 Scipio Slataper: »Moj Kras« (Janko Jez); 21.00 »Vsakdo ima svojo postavbo«, radijska drama (Roberto Cortese — Jadvidga Komac), igrajo člani RO.; 22.00 Nova glasba, pripravil Pavle Merkú — Edgar Varese: Ionisation Integrale.

• CETRTEK, 18. julija, ob: 11.45 Jugoslovanski orkestri in pevci; 12.15 Znameniti gorniki v Julijskih Alpah — »Baltazar Hacquet« (Rafko Dolhar); 18.30 Koncert Tria Simeoni — Luzatto — Sigon; 19.00 Pevski zbori Juliske krajine in Furlanije; 19.15 »Potovanje na mesec«, dramatisirana zgodba (Charles Chilton — Mirko Javornik); 21.00 Simfonični koncert. Po koncertu — Knjižne novosti: Martin Jevnikar: »Izbrano delo Juša Kozaka«.

• PETEK, 19. julija, ob: 11.45 Italijanski akvareli; 12.15 Pogled na svet; 18.30 Iz del dunajskih klasikov — Wolfgang Amadeus Mozart: Simfonija št. 34 v C duru K. 338; 19.00 Pianist Gabrijel Devetak — Marijan Lipovšek: Trije impromptui; 19.15 Zlato, tisočletni vladar sveta — Dušan Pertot: »Zlato v rimski državi«; 20.30 Gospodarstvo in delo; 21.00 Koncert operne glasbe; 22.00 Doba odiuge v sovjetski književnosti — Silvio Bernardini: »Uporabljene teme«.

• SOBOTA, 20. julija, ob: 11.45 Naš juke-box; 12.15 Za naše žene; 15.30 »Pesek v očeh«, komedija v dveh delih (Eugène Labiche — Dušan Pertot), igrajo člani RO.; 18.30 Tržaški skladatelji: »Mario Bugamelli«, pripravil Pavle Merkú; 19.15 Na počitnicah; 3. oddaja; 20.30 Teden v Italiji; 20.45 Zbor iz St. Mavra, ki ga vodi Gabrijel Devetak; 21.00 Vabilo na ples.

TEDENSKI KOLEDARČEK

14. julija, nedelja: Franc
15. julija, ponedeljek: Justa, Vladimir
16. julija, torek: D. M. Karmelska
17. julija, sreda: Aleš
18. julija, četrtek: Miroslav
19. julija, petek: Vincenc
20. julija, sobota: Marjeta

NOVA DRŽAVA

V Londonu so podpisali ustanovno listino nove države v jugovzhodni Aziji. Imenuje se Malezija in bo pravno zaživela 31. avgusta. Novo državno zvezo sestavljajo: južni del Malajskega polotoka, Singapur, britanski del severnega Bornea in sultanat Sarawak na istem otoku. Pristopiti bi bil moral tudi sultanat Brunei, a se je sultan v zadnjem trenutku skušal, češ da niso dovolj upoštevali njegove časti.

Brez Bruneia ima Malezija 131.000 kvadratnih kilometrov površine. Dežela je precej bogata na kositru, kavčku in nafti.

Ali je med Sovjeti in Kitajci možen sporazum?

(Nadaljevanje s 1. strani)

pomirjenja in sporazuma. Obsodili so obisk Nikite Hruščova v Združenih državah in politiko »Camp Davida«, tako imenovano po kraju, kjer sta se v Ameriki razgovarjala Hruščov in bivši predsednik Eisenhower.

Hudo so Kitajci zamerili Sovjetom njihovo zadržanje do Indije, ki je leta 1959 od Rusov dobila znatno število reakcijskih lovcev, in odločno obsodili zlasti sovjetsko zadržanje ob vdoru kitajskih oboroženih sil na indijsko ozemlje. Sovjeti tedaj, kot znano, niso odobravali kitajskega stališča. Iz Kitajske so bili že pred leti odpoklicani sovjetski tehniki in drugi strokovnjaki, od česar so Kitajci gotovo imeli znatno škodo. Spor je pa dosegel svoj vršek, ko so Hruščov in njegovi prijatelji sklenili odstraniti sovjetska atomska oporišča s Kube, kar so Kitajci proglasili za kapitulacijo pred ameriški imperialisti. Na koncu je treba še omeniti sovjetsko politiko do Jugoslavije, ki jo Kitajci smatrajo za državo, kateri so »imperialisti« zaupali na logo, da razbija socialistični tabor.

Vse kaže, da med moskovskimi razgovori vsako odposlanstvo čvrsto vztraja na svojih stališčih, tako da ni upanja na kakšen sporazum. Medtem si sovjetski voditelji prizadevajo, da za svojo politično smer pridobijo ne samo svoje ljudske množice, temveč predvsem komunistične stranke ostalih evropskih držav. V tej luči je treba videti obisk Nikite Hruščova v Vzhodni Nemčiji, kjer se je poleg z Ulbrihtom srečal še z drugimi komunističnimi voditelji. V tej zvezi je tudi obisk madžarskega Kadaria v Sovjetski zvezi, kjer so mu priredili izredno slovesen sprejem.

Sedanji moskovski razgovori so končno toliko pomembnejši, kajti prihodnji teden se bodo v sovjetski prestolnici sestali predstavniki Amerike, Velike Britanije in Sovjetske Rusije ter se pogajali o prekinitvi jedrskih poskusov. Gre za novo, važno srečanje z zahodnjaki, na katero so Sovjeti pristali, čeprav so vedeli, da mu Kitajci nasprotujejo.

Sovjetsko-kitajski spor zadobiva torej te dni kljub pogajanjem čedalje hujše oblike, kar bo brez dvoma močno vplivalo na bodoči razvoj svetovne politike.

Vlada je prejela zaupnico

Kot je bilo predvidevati, je vlada poslance Leoneja že prejela zaupnico v senatu in isto se bo zgodilo ta teden v poslanski zbornici. Za zaupnico glasujejo le demokristjanski poslanci in senatorji, kar pa zadostuje, ker njih število presega število komunistov in liberalcev, ki glasujejo proti zaupnici. Sedanjo vlado rešuje stališče socialistov, socialnih demokratov in republikancev, ki so sklenili, da se glasovanja vzdržijo ali sploh ne prisostvujejo seji v trenutku, ko je treba glasovati.

Vlada, ki jo je sestavil bivši predsednik poslanske zbornice, bo trajala do jeseni. Leone je v programskem govoru izrazil upanje, da se bodo v tem času razčistili in uredili odnosi med sredinsko-levičarskimi strankami, tako da bo mogoče sestaviti vlado, ki bo uživala trdno večino v parlamentu.

Pričakovati je treba zato, da bo tudi med poletnimi počitnicami v Italiji živah-

na politična dejavnost, kar velja zlasti za demokristjane in socialistično stranko, od katerih je v veliki meri odvisna rešitev hude krize.

Socialisti se pripravljajo na strankin občni zbor. Avtonomistična večina, ki se je razbila, ko je Moro skušal sestaviti svojo vlado, si prizadeva, da bi na kongresu ponovno nastopila enotno, ker bi v nasprotnem primeru zgubila vodstvo stranke. Na občnem zboru bodo socialisti, kot znano, zavzeli dokončno stališče do sodelovanja z demokristjani in ostalimi zavezniki. Kongres bo zato izredno važen dogodek v sedanjem italijanskem političnem življenju.

—0—

PREOBRAT V ARGENTINI

V nedeljo so argentinski državljani izbrali volivne moke, ki bodo 31. julija izvolili državnega predsednika in podpredsednika. Značilno pri teh predvolitvah je razdvojanje pristašev bivšega predsednika Perona. Iz Madrida je bivši diktator z denarjem in s spretno izvedeno podtalno organizacijo še vedno vplival na razvoj argentinske politike. Sedaj so ga pa pustili na cedilu celo njegovi somišljeniki iz Glavne delavske zveze (Confederación general de trabajo). Peronistična ljudska fronta je zbrala v nedeljo komaj 10 odstotkov oddanih glasov. Porastli so pa glasovi sredinskih meščanskih strank. Izid nedeljskih volitev so torej pokazali, da se Argentina otresa skrajnežev na levi in na desnici.

Zdi se, da je prišel čas, ko se bodo ustalile razmere tudi v tej veliki južno-ameriški republiki. Eden izmed znakov je tudi porast borznih tečajev v Buenos Airesu.

HENRY SPAAK PRI HRUŠČOVU

Medtem ko se v Moskvi predstavniki sovjetske komunistične stranke sestajajo s kitajskimi partijskimi tovariši, se predsednik Hruščov mudi v Kijevu, kjer je imel pomemben obisk z Zahoda. Tu se je namreč sestel z belgijskim zunanjim ministrom in bivšim tajnikom Atlantskega pakta Henryjem Spaakom.

Ob povratku v Bruselj je ta izjavil časnikarjem, da je »Hruščov ostal prepričan zagovornik miroljubnega sožitja«. »Mislim — je še dejal — da so se odnosi med Zahodom in Vzhodom zboljšali. Poskusiti pa je treba, da postanejo še boljši.«

Belgijski politik se je s sovjetskim predsednikom razgovarjal tudi o vprašanju razoroževanja in izjavil, da so razgovori potekali v pristrnem vzdušju.

Lepa proslava sv. Cirila in Metoda na Padričah

V nedeljo, 7. t.m., so priredili katoliški Slovenci s Tržaškega in Goriškega na zelenih Padričah na Krasu proslavo na čast svetih bratov Cirila in Metoda, v spomin 1100-letnice njunega prihoda med slovanske narode. Slovenci imamo še poseben vzrok za proslavljanje svetih solunskih bratov, saj sta misijonarila tudi med Slovenci v Panoniji, zlasti Metod je prebil več let v Kocljavi Panoniji in užival pokroviteljstvo tega pobožnega slovenskega kneza, ki se je tudi odločno zavzel zanj pri papežu, da ga je rešil iz nemške ječe, nakar se je Metod vrnil h Koclju. Ciril in Metod sta tudi vzgojila večje število slovenskih duhovnikov; velika skupina teh mladeničev je obiskala tudi Rim.

Vse to napravlja sveta brata še posebno bližnja slovenskim srcem. Tako ni čudno, da je nedeljska proslava pritegnila izredno veliko ljudi, okrog 4000. Že v prvih popoldanskih urah se je zbrala med gozdiki pri Padričah množica, ki je stalno narasčala. Na prostem je bil postavljen velik oder, v sredi pa oltar, kjer je sredi ne prevročega popoldneva bral mašo letošnji novomašnik iz Rojana, g. Franc Vončina. Pridigo je imel dr. Stanko Janežič, ki je orisal pomen sv. bratov za razširjanje krščanstva med slovansko govorečimi narodi in tudi njuno kulturno vlogo. Skavti in skavtinje ter ljudske noše so nudili lep okvir temu pobožnemu delu proslave.

Sledil je kulturni del, pri katerem so nastopili združeni pevski zbori, ki jih je vodil prof. Humbert Mamolo. Zapeli so Lisztovo pesem »Sv. Ciril in Metod«, Jurkovičevo »Opevajmo junaka« in Harejevo »Beseda — bratska vez«.

Po pozdravni besedi bazovskega župnika g. Marijana Živca, ki ima poleg prof. Jožeta Peterlina največ zaslug za organizacijo proslave, so dijaki in dijakinje recitali Janežičevo pesnitev »Slovanska apostola«. Prošt msgr. Salvadori je pozdravil navzoče v imenu tržaškega škofa, slavnostni govor pa je imel prof. Vinko Beličič. Nato se je nadaljeval kulturni spored. Na stopil je moški zbor iz Gorice, ki je zapel tri pesmi, med njimi Aljažovo »Triglav, moj dom«. Nazadnje je skupina akademikov in dijakov pod vodstvom prof. Peter-

lina odigrala prizor »Slovanska apostola med nami«.

Proslava je bila dobro organizirana ter je zapustila v vseh najlepše vtise. Bila je najlepša in najmogočnejša prireditev tržaških in goriških katoliških Slovencev v zadnjih letih. Tudi tehnično je bila odlično organizirana.

—0—

NOVA JUGOSLOVANSKA VLADA

Za predsednika socialistične zvezne republike Jugoslavije je bil ponovno izvoljen maršal Tito. Podpredsednik je bivši notranji minister Aleksander Ranković, ki je v zvezi z novim mestom nekako že določen za Titovega naslednika. Tretji najvidnejši voditelj, Edvard Kardelj, je postal predsednik zvezne skupščine ali po našem parlamenta.

Za vladnega predsednika ali zveznega izvršnega sveta je določen Petar Stambolič. Člana izvršnega sveta, kar bi odgovarjalo našim ministrskim položajem, pa sta tudi Slovenca Boris Kraigher, in sicer za gospodarstvo, ter Jože Brilej za zunanjo trgovino.

TURISTI V JUGOSLAVIJI

Od januarja do konec letošnjega maja je Jugoslavijo obiskalo 247 tisoč 380 inozemskih turistov. Največ jih je prišlo iz Zahodne Nemčije. Nato pridejo Avstrijci in Italijani. Dohodek od tujkega prometa je v letošnjih prvih 5 mesecih za 86% večji v primeri z dohodkom v isti dobi lanskega leta.

DOBER LOV

Finančni stražniki in davčni uradniki so vrdrli v vinarsko podjetje Biasiotto v Guia pri Valdobbiadene prav v trenutku, ko je bilo v najlepšem teku »pridelovanje vina s palico«. Gospodar in delavci so jo popihali in klet je ostala brez varstva. Zastopniki postave so ugotovili, da je bilo v pridelovanju 3.000 hl vina v 6 velikih cementnih kadeh. Zaplenili so vse, kar je bilo v kleti in vrhu tega še tovarnjak.

Ce ne bo kakšnega visokega strica, najbrž Biasiotto ne bo več s palico prideloval vina, ker bi morala znašati kazen 1.000 lir za vsak liter, kar znese 300 milijonov za 3.000 hl.

Nezaželeni gostje

V torek zjutraj sta se pripeljala v London kot gosta angleške kraljeve družine grški vladar Pavel in njegova žena Fridrika. Grško kraljevo dvojico so pa že na postaji sprejeli s protestnim vpitjem in brlžganjem. Demonstranti so nosili tudi tablice z napisi »Osvobodite politične jetnike!« Policija je imela tudi dosti truda, preden je razpršila veliko množico, ki se je pripravljala na veliko povorko, da bi šla pred buckinghamsko palačo. Kronane glave so se tam pravkar pripravljale za svečano večerjo. Veliko število policistov in demonstrantov so odpeljali hudo ranjene v bolnišnico.

Malo pred večerjo se je oglasil v kraljevi palači tudi 91-letni lord Russel, znameniti zgodovinar in filozof, ki vodi po vsem svetu gibanje za človečanske pravice. Oddal je pismo, v katerem ostro ugovarja, da je zaprtih v atenskih zaporih še vedno več kot 1000 političnih pripornikov v prav nečloveških razmerah.

ŽRTVE PRAZNIKOV

V Združenih državah so praznovali kar 4 dni skupaj, od 4. do 8. julija, državni praznik neodvisnosti. Ob teh poletnih počitnicah imajo vsi državljani navado, da se v dolgih avtomobilskih vrstah odpeljejo na deželo in v kopališča. Vsako leto pa zabeležijo policijski organi ob tem prazniku veliko število žrtev. Letos se je na cestah smrtno ponesrečilo kar 538 oseb; v kopališčih je pa utonilo 292 kopalcev. Skupno je torej prišlo ob življenje 830 ljudi, to je več kakor vsa leta doslej.

† Nadškof Vovk

Iz Ljubljane so prinesli žalostno novico, da je v ponedeljek ponoči nenadoma umrl nadškof Anton Vovk. Bolehal je sicer že več let na sladkorni bolezni, nihče pa ni pričakoval, da ga bo bolezen strla že v 63. letu njegovega življenja.

Pokojni ljubljanski nadškof izhaja po materi iz Prešernove rodbine. Po končanih študijah na šentviški gimnaziji je moral najprej odslužiti še med prvo vojno vojaški rok, potem se je vpisal na bogoslovno fakulteto. V mašnika je bil po več let 1923. Bil je izredno sposoben kot dušni pastir, delaven in dober organizator. Vsa ta svojstva in poleg njih še skrajna človeška dobrot, ki je izžarevala iz vsega njegovega bivanja, so ga usposobila, da je bil pred 17 leti imenovan za ljubljanskega škofa. Na stolico sv. Nikolaja je stopil v težkih časih, katerim pa je tudi bil kos s svojim finim diplomatskim nastopom. Ob 5. stoletnici ustanovitve ljubljanske škofije mu je papež podelil »čas in oblast nadškofa«. Nadškofove zasluge je nato priznala tudi vlada, ki mu je dala visoka odlikovanja. Ljubljanska univerza ga je pa imenovala za častnega doktorja.

Msgr. Vovk je bil vreden naslednik velikega vladike Jegliča in bo gotovo prištet med najuglednejše ljubljanske škofe. Slovenski verniki so z njim izgubili velikega voditelja, vzornega dušnega pastirja in najznačilnejšo osebnost zadnjih desetletij. Ohranili mu bodo svetel spomin!

Tržaškega

Tržaški občinski svet:

O POMANJKANJU VODE

Ker so mnogi svetovavci zahtevali od mestne uprave pojasnila glede pomanjkanja vode v mnogih mestnih četrtih, je pristojni odbornik na ponedeljkovi seji obširno poročal o tem perečem vprašanju. Priznal je najprej, da problem upravičeno vzbuja zaskrbljenost. Občina se z njim bavi že več kot eno desetletje, vendar je rešitev, kot vse kaže, še daleč.

Da se mestu zagotovi zadostna količina vode, so pripravili tri načrte. Prvi predvideva gradnjo novega vodovoda, ki bi dovajal vodo iz okolice Pierisa ob Soči. Ta načrt so izgotovili že leta 1955 in je predvideval okrog 4 milijarde lir stroškov. Po drugem načrtu bi namesto pri Pierisu črpali vodo v Štivanu. Izvedba tega načrta bi stala nekaj manj. Še manj stroškov bi pa bilo, če bi samo ojačili obstoječi štivanski vodovod.

Vprašanje se doslej ni rešilo v prvi vrsti zato, ker še ni na razpolago finančnih sredstev in ker se strokovnjaki še niso odločili, od kod naj se črpa voda. Timava bi v sedanjih pogojih lahko nudila več kot dovolj vode, a se v določenih krajih sprašujejo, kaj bi nastalo, če bi se na jugoslovanski strani znatno povečala potrošnja vode iz Timave. Zato omenjeni krogi pritisajo, naj novi vodovod črpa vodo iz artekških studencev v okolici Pierisa.

Iz izvajanja poročevalca ne izhaja, kakšno stališče namerava zavzeti mestna uprava. Kar zadeva finančna sredstva, pa si občina mnogo obeta od novega zakona, ki predvideva splošno ureditev vseh vodovodov v državi.

MATURE NA TRGOVSKI AKADEMIJI

Pozanimali smo se, kako potekajo zrelotni in usposobljenostni izpiti na slovenski višji trgovski šoli pri Sv. Ivanu.

Obiskali smo maturante prav med ustinim izpraševanjem. Našli smo jih na hodniku, ko so čakali, da jih obe podkomisiji, slovstvena in znanstvena, pokliče na pred »sodni stol«. Ko smo omenili to besedo, so dijaki povedali, da je ozračje med izpiti zelo mirno. Predsednik prof. Rožič in izpraševalci kažejo veliko dobrohotnost in razumevanje; zato se tudi letos ne opazi običajna izpitna nervoznost pri zeleni mizi. Vse poteka gladko in mirno.

Celo tudi hladno je letos, kljub visokemu stolpcu v termometru, ker so dijaki pisali naloge na dolgem hodniku. Ustna iz-

praševanja pa potekajo v precej hladnem laboratoriju in ne v razbeljenih učilnicah. Že te zunanje okolnosti nekoliko pripomorejo, da kandidati in kandidatnje bolj pogumno odgovarjajo. Za končne uspehe bomo pa zvedeli šele prihodnji teden. Želimo vsem maturantom, da bi bili kar najboljši!

Sv. Ivan:

NUJNO. POTREBNA POPRAVILA

Kdor se samo enkrat pelje po ulici Timignana, se mora naravnost zgroziti nad obupnim stanjem, v katerem se nahaja ta svetoivanska cesta. Tamkajšnji prebivalci se upravičeno pritožujejo, ker se jim zaradi ceste ne samo kvarijo motorna vozila, temveč jim je tudi pešhoja otežkočena.

Občina je že pred mnogimi leti poskrbela, da je Selad to ulico nekoliko popravila. Od tedaj pa se tukaj baje ni pojavil noben delavec in je zdaj cesta zares nemogoča.

Mestno upravo naprošamo, naj si stanje te ulice čimprej ogleda in naj ukrene, kar je potrebno, da se popravi.

Štivan:

ZGODOVINSKE ZANIMIVOSTI RAZSVETLJENE

V ponedeljek zvečer so s kratko slovesnostjo otvorili naprave, s pomočjo katerih bodo ob vsakem pomembnejšem prazniku razsvetlili nekatere zgodovinske točke v Štivanu. Razsvetljena bo stara štivanska cerkev, ki je bila delno obnovljena po drugi svetovni vojni in ki je ena najstarejših cerkev v goriški škofiji. Razsvetljen bo nadalje glavni izvir Timave kot tudi dva spomenika v čast padlim v prvi svetovni vojni.

Otvoritve so se udeležili generalni komisar dr. Mazza, nabrežinski župan in drugi predstavniki oblasti. Pomen te nove pobude je prisotnim orisal predsednik krajevne ustanove za turizem.

Nabrežina:

NAGRAJENI VINOGRADNIKI

V hotelu »Pri sedmih palčkih« v Sesljanu so v ponedeljek slovesno izročili nagrade vinogradnikom, ki so se udeležili 2. razstave domačih vin v Nabrežini. Ocenjevalna komisija, ki ji je predsedoval izvedenec Kmetijskega nadzornišva dr. Radillo, je za bela vina dodelila prvo nagrado Lambertu Pertotu iz Nabrežine 88. Drugo nagrado je prejel Josip Marušič iz Slivnega 19, tretjo pa Avgust Radetič iz Medje vasi 10.

Za črna vina je dobil prvo nagrado Franc Semec iz Prečnika 5; druga nagrada je bila dodeljena Radu Kosmini iz Sempolaja 30, tretja pa Alojzu Merkuži iz Trnovca 6.

Posebno nagrado je dobil že omenjeni vinogradnik Avgust Radetič iz Medje vasi, kot priznanje za njegov odlični pridelek, ki sicer ne spada med običajna vina, katera se pridelujejo na področju devinsko-nabrežinske občine, a je po mnenju ocenjevalne komisije kljub temu zaslužil vse priznanje.

Komur je bila dodeljena prva ali druga nagrada, je dobil zlato medaljo. Med te

nagrajence so poleg tega razdelili zaboj likerjev, radijski sprejemnik in dve škropilnici.

Tretja nagrada je obstajala iz srebrne kolajne ter drugih priznanj. Med ostale razstavljavce so razdelili manjše nagrade, tako da je vsak udeleženec razstave imel določeno priznanje.

Slovesnosti so se poleg domačega župana in nekaterih odbornikov udeležili ravnatelj za kmetijstvo pri generalnem komisaratu prof. Zatta, izvedenec Kmetijskega nadzornišva dr. Radillo in dr. Baša ter še številni drugi gostje.

Šolska obvestila

VPISOVANJE V 1. RAZRED ENOTNE SREDNJE ŠOLE

Starše opozarjamo, da traja vpisovanje v 1. razred enotne srednje šole do 25. julija. Prijave sprejemajo tajništva naslednjih zavodov: nižje srednje šole pri Sv. Jakobu, nižje trgovske šole pri Sv. Ivanu, industrijske strokovne šole v Rojanu, na Opčinah, v Nabrežini, Dolini, na Katinari in Proseku.

Starše pozivamo, naj se pravočasno zglasijo v tajništvu posameznih šol, kjer bodo dobili vsa potrebna pojasnila.

PREDNOSTNE LESTVICE

Šolsko skrbništvo sporoča, da so bile 10. t.m. objavljene prednostne lestvice proslcev za poverjena mesta na srednjih šolah s slovenskim učnim jezikom za šolsko leto 1963/64. Lestvice so na vpogled za dobo desetih dni — od 10. do 12. ure — pri znanstvenem liceju v ulici Lazzaretto Vecchio 9/II.

UCNI USPEHI V DOLINI

Ravnateljstvo industrijske strokovne šole v Dolini sporoča, da so v poletnem roku 1963 opravili nižji tečajni izpit sledeči kandidati: Kosmač Stanislav, Družina Josip, Furlan Marij, Sancin Dušan, Sancin Sergij, Scroccaro Davorin, Slavec Branko, Slavec Marjan, Štrajn Mirko, Zafran Branko, Tul Zoran, Glavina Roza, Kosmač Vesna, Petaros Olga, Zobec Boža.

K popravnim izpitom v jesenskem roku je pripuščenih 17 kandidatov. Ena kandidatinja je bila odklonjena.

PLANINSKO DRUŠTVO — TRST

priredi 21. t. m. izlet z avtobusom v

PLANICO — TAMAR

Vpisovanje na sedežu društva v ulici Geppa 9 v uradnih urah.

SLOVENSKI DIJASKI DOM V TRSTU

Ulica Ginnastica 72, tel. 93-167

ima v juliju

uradne ure

vsak delavnik od 11. do 13. ure; ob ponedeljkih in petkih pa še od 17. do 18. ure.

Iz Borloe

OZNANILO ZA DIJAKE

V Slovenskem dijaškem domu bo tudi letos počitniški tečaj za popravne izpite s pričetkom v ponedeljek, 5. avgusta, ob 8.30. Starši prizadetih otrok se lahko zanimajo za podrobnejša pojasnila in prijave pri upravi Doma, ki je zainteresiranim na razpolago vsak delavnik od 10. do 12. ure.

»Slovenski dijaški dom v Gorici«

Izhaja Konzorcij Novega lista • Odgovorni urednik Drago Legiša • Tiska tiskarna »Graphis« - Trst, ul. Sv. Frančiška 20 — Telefon 29-477

Dr. VRTOVEC JOŽE (Jr.)

SPECIALIST

za ustne in zobne bolezni

ASISTENT

NA ZOBOZDRAVNIŠKI

UNIVERZITETNI KLINIKI V PADOVI

Trst, Ul. Mercadante 1/1.

Vogel Ul. Carducci, Ul. Milano

Tel. 68-349

Iz Goriške

ZA TURISTIČNI PROMET

Prihodnji torek se bodo zbrali v Vidmu predstavniki turističnih ustanov iz Trsta, Gorice in iz Vidma. Na dnevnem redu imajo kot glavno točko vprašanje, kako razširiti obmejni turistični promet. Kar na dlan leži, da je potreba v prvi vrsti razširiti obmejni pas, v katerem se je mogoče kretati tudi s prepustnicami. Turistične organizacije bodo zato predlagale mešani komisiji za obmejni promet, naj se obmejni pas s prepustnicami razširi do Reke - Ljubljane - Bleda, v Italiji pa do Vidma in Benetk.

O zadevi se že dolgo časa govori in bi tudi bilo edino prav, da se že enkrat uredi.

STEVERJAN

»Kmečki tabor v Steverjanu!«, kar nekam bahavo se to sliši, a sodeč po vseh pripravah bo to res veliko kmečko slavlje s pristno domačim obeležjem. Odbor, kateremu častno predseduje župan Podveršič, vodi ga predsednik Aleš Komjanc in mu je duša tajnik Marjan Trpin, vabi za prihodnjo soboto, nedeljo in ponedeljek na prijazno Bukovje na vinsko in sadno veselje.

Najprej bo odprta razstava vin iz najboljših števerjanskih vinogradov; kar 10 razstavljalcev se bo predstavilo. Njihov pridelek bo presodila posebna komisija pod predsedstvom strokovnjaka inž. Rustje. Druga razstava bo pokazala kmečke stroje. Tretja bo pa umetniška; svoja dela bo razstavljal briški slikar Kosič Andrej.

Poskrbljeno bo tudi za zabavo ob zvokih odličnega orkestra. Poslastic za grlo in želodec, tako pravijo, bo pa kar na veliko izbiri. Treba bo torej iti pogledat!

JAMLJE

Naša fara se je dolgo let ponašala, da ima za župnišče kletno sobo v napol razpadli hiši, brez vseh higijenskih naprav in celo brez vode. Če pa še pastir nima prave strehe, kako naj bi ovce imele pravilno stajo? Tako je bilo tudi pri nas. Malokateri dušni pastir je mogel dalj časa ostati pri nas. Prav tako se tudi farno življenje ni moglo razviti.

Zdaj pa upamo, da se bo tudi v naši fari obrnilo v vseh ozirih na bolje. Po resnem prenehanju prizadevanju g. župnika Štante je župnišče skoraj dogotovljeno. Doljani in Jameljci so tudi mnogo pripomogli, da bo dušni pastir imel svoj dom. V župnišču je tudi dvorana za sestanke in prireditve.

Goriški nadškof je novo stavbo blagoslovil v nedeljo. Ob tej priložnosti smo imeli tudi birmovanje. Bil je zares prav lep dan za vso faro.

POMOČ STAVKUJOČIM

Stavka tkalskih delavcev in delavk v podgorskih tovarnah se še ni prav poglobila. V marsikateri družini prede že trda zaradi stavke in ker manjka običajna mezda že 20 dni.

Nekateri goriški mestni svetovavci so pozvali župana, naj skliče izredno občinsko sejo, da se pomenijo, kako podpreti družine stavkujočih. Najbolj si prizadeva v tej smeri socialnodemokratska stranka — seveda, ne stoočstno iz gole ljubezni do reveža. Doslej so nabrali za pomoč stavkujočim 30.000 lir med pristaši socialnodemokratske stranke in 15.000 lir med socialističnimi somišljeniki. No, to pa je komaj kaplja v škafu. Zato bo omenjena stranka razposlala poziv na vse delavce v pokrajini, naj žrtvujejo eno uro dnevnega zaslužka za stavkujoče. Obenem bodo zahtevali od župana, naj da mestna občina 1 milijon lir za podporo delavcem.

Kaj pa če bi preko svojih veljakov v Rimu prijeli za rokav vlado, Togniello in vse tiste, ki stoje zadaj?

PODGORA

Naše predilnice in tkalnice dajejo res kruha precejšnjemu številu družin. Sedanja stavka sicer dokazuje, da je ta kruh bolj tenko rezan. Obstajajo pa še druge nevarnosti v zvezi s podgorskimi tovarnami. V prvi vrsti mislimo tu na neznosni smrad, ki se širi po vsej Podgori in daleč tja v mesto iz takozvanega oddelka »Fiocco«. Izparevanje pri kemičnem barvanju in predelovanju kuži ozračje že od ustanovitve tega tvorniškega oddelka, to je od leta 1956 dalje. Že brž v začetku je dosti delavcev, vseh je tu zaposlenih 184, obolelo na očesih. Nad dve tretjini jih je moralo menjati delo. Izpuhi in prezračevalne naprave niso niti v notranjosti bili v redu.

Še manj se je pa seveda poskrbelo, da bi se ne okuževal zrak v okolici tovarne. Priročb v tem oziru je bilo že dovolj. Stopnjo okuženja zraku je precej časa raziskoval prof. Vendramini, ravnatelj zdravstvenega instituta padovanske univerze. Določiti bi moral, koliko je okuženi zrak škodljiv za človeški organizem.

Svoja raziskovanja je pa moral prekiniti prav zaradi stavke, ker zdaj počivajo stroji v oddelku umetnih vlaken. Profesor bo na daljeval svoje delo jeseni.

Podgorci pa tudi goriški meščani upajo, da se bo do tedaj že kako uredilo, da ne bo dobri in sveži goriški zrak prišel ob dobro ime zaradi škodljivih izpuhov iz tovarnen.

GABRIJE

Lepi poletni popoldnevi so v marsikateri vasi razgibali našo mladino. V navado so prišli 2 ali 3 dnevni »plesni prazniki«. Nekaj takega je bilo tudi v soboto, nedeljo in ponedeljek na »Škarpati« ob levem bregu Vipave. Mlade pete so živahno odskakovale po velikem lesenem brjarju. Starejši so se kosali v briškoli, mlajši so pa po ne vemo kakšnem vzgledu volili tudi »zvezdo« plesa.

Mladini radi privoščimo, da se v poštenu družbi razvedri in tudi poskoči. Izrazili bi pa radi pri tem tudi željo, da bi se naša mladina postavila, vsaj v zimskih mesecih, tudi v drugačnih tekmah; na primer v petju, obisku predavanj, s kako igro ali podobnim. Samo gole plesne zabave bodo poplitvile našo kulturno raven.

OPOZORILO

Opozarjamo starše, ki imajo otroke za vpis v I. razred gimnazije, da traja vpisovanje samo do 25. julija. Vsa potrebna pojasnila v tej zadevi dobite v tajništvu šole v ulici Randaccio.

Pozivamo naše starše, naj ne pozabijo na svojo dolžnost, da pošljejo svojega otroka v slovensko šolo, in naj nikar ne odlašajo z vpisom!

DOL

Doljanske vasi so bile do zadnjih let prav zapuščene, vsaj kar se je tikalo luči in vodne napeljave. Svetili smo si s petrolejkami kot naši dedje, vodo smo pa vlekli iz napol suhih vodnjakov. Pomislite, brez luči in brez vode ob eni glavnih prometnih žil!

Luč zdaj že sveti po naših hišah. Vode pa še ni povsod. Lani so začeli kopati jarek za glavno vodovodno cev od Devetakov skozi Dol do Jamelj. Dela za vodovodni jarek se še nadaljujejo pri Devetakih. Napeljava bo šla do vojašnice finančnih stražnikov pod Ključem. Naj pripomnimo, da so razkopano cesto nezadostno poravnali in je prav pri križišču res nevarno za avtomobilska vozila. Vse te nevarnosti pa bomo že prenesli, samo da bi do zime imeli vodo po vseh doljanskih hišah.

STARI SOŠOLCI

Redko obletnico so obhajali v nedeljo bivši sošolci na zadnji maturi enotne gimnazije v Gorici. To so bili maturantje iz leta 1913; minilo je torej že pol stoletja, odkar so se poslovili in se razkropili po svetu vsak na svojo življenjsko pot. Msgr. Velci je zbral v Gorico še sedem tovarišev iz šolskih klopi. Poleg štirih Goričanov in Tržačanov je prišel še po eden iz Bovarske, Avstrije in iz Ljubljane. Po maši v cerkvi sv. Duha na Gradu, so se stari maturantje zbrali na tovariško kosilo, odkoder so poslali pozdrave tudi svojim bivšim profesorjem, med katerimi je tudi nadškof Fogar.

Redkokdaj se zgodi, da se maturantje srečajo še po pol stoletju, in to različnih narodnosti in iz raznih držav.

Beneška Slovenija

ČENTA

V nedeljo je prihitelo mnogo ljudstva od blizu in daleč v Čento, na »praznik češenj«. Že več let se ponavlja lep običaj, da prinesejo z vseh sosednih bregov zadnje čentske češnje, tiste debele in višnjevo črne, na razstavo. S košarami, polnimi žlehtnega sadja so prišli na trg ljudje iz Kuje, Loga, Male Mažerje, Smrdence in še od drugod, kjer goje te pozne češnje. Vseh razstavljalcev je bilo preko 80.

Na sadno slavlje so prišle tudi oblasti in še posebej one od Kmetijskega nadzornictva iz Vidma. Vsi so pohvalili pridnost in prizadevnost naših kmetovavcev, ki pričakujejo, da jim bo za prihodnje leto šla oblast še bolj na roko kot letos.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Želja po krščanskem prerojenju

Nedeljska proslava na Padričah 1100-letnice prihoda svetih bratov Cirila in Metoda med slovanske narode je imela celo večji in globlji pomen, kakor pa so ji ga organizatorji proslave sami hoteli dati. Nepričakovano velika množica naših ljudi, ki se je ta dan zbrala v tem lepem, idiličnem kraškem kraju, gotovo ni prišla samo na izlet, ampak jo je prignala globoka želja po krščanski vsebini proslave, po tistem, kar čutijo ljudje zveneti v imenih svetih solunskih bratov, po tistem, kar je dihala iz pisma papeža Janeza XXIII. slovanskim škofom in kar je prevečevalo vse njegove okrožnice. Prav zaradi tega se je spremenila iz spominske proslave v mogočno manifestacijo naših ljudi krščanskega nazora po realizaciji tega duha tudi v našem slovenskem življenju.

Zato se nam zdi, da je nedeljska proslava svetih slovanskih misijonarjev na Padričah najlepša priložnost, da spregovorimo o problemu, ki postaja vsak dan bolj aktualen in ki je tudi že star: to je problem krščanskega prerojenja med Slovenci, ali boljše rečeno problem prerojenega krščanstva v okrilju slovenskega naroda. O tem se malo govori in piše, vendar pa mislimo, da ni resnično krščansko čutečega človeka med nami, ki bi ne čutil želje po prerojenju, po duhovni in moralni prenovitvi našega slovenskega krščanskega občestva. Tu ne mislimo niti na kako idejno skupino niti na kak stan ali na kako določeno kategorijo ljudi, ampak na vse tisto, kar lahko razumemo pod izrazom krščanska aktivnost med Slovenci.

V vsem katoliškem svetu, v Cerkvi kot taki in tudi v vseh praktičnih oblikah krščanskega življenja od krščansko usmerjenih strank do socialnega in znanstvenega dela v krščanskem duhu so se dogodile v povojnem času velike spremembe. Prišlo je do jasnih in mogočnih premikov naprej s tradicionalnih pozicij in barikad. Krščanski svet je začutil, da struji vse življenje naprej in da bo strujilo mimo njega naprej, če ne bo šel tudi on s strujami napredka. In papež Janez XXIII. je dal s svojimi enciklikami in pismi ter z vso svojo politiko izraza temu hotenju po napredku, po globoki miselni prenovitvi v Cerkvi in v krščanskem svetu, kot se kaže na svetnih področjih. Zavedal se je, da Cerkev ne sme ostati zadaj, če hoče opravljati svoje poslanstvo v svetu. In ne le, da ne sme ostati zadaj: niti s tem, da koraka vstrč z napredkom, se ne sme zadovoljiti. Biti mora v duhovnih stvareh vodnica in opominjavka človeštva, skrbeti mora za njegovo moralno zdravje, kazati mu mora pot v varno bodočnost in mu nakazovati pravilne rešitve zapletenih moralnih problemov, od idejnih do civilizacijskih in socialnih. Dajati mora človeštvu zgled, kako naj rešuje vprašanja, kot jih predstavlja odnos med človekom in državo, med človekom in strojem, med moralo in znanostjo, med tehniko in spoštovanjem človekovega dostojanstva ter njegovih kvalitet, med konjunkturo in duhovnimi vrednotami.

Vse to prizadevanje Cerkve in krščanskega sveta v povojnem času pa je našlo po našem mnenju še premalo odmeva med Slovenci. Pozicije našega krščanstva so v glavnem še vedno tam, kjer so bile pred vojno, tako v miselnem, socialnem, moralnem in političnem pogledu. Težko je govoriti o kakem resničnem poskusu v okrilju takoiimenovane katoliške aktivnosti med Slovenci. V političnem pogledu vztraja naše krščanstvo še vedno na istih daleč nazaj ležečih postojankah kot pred vojno. Na postojankah, ki so privedle nemški katoliški Zentrum v času med obema svetovnima vojnoma do tega, da je pomagal vzpostaviti Hitlerju pogubno diktaturo nad nemškim narodom, ki je pahnila njega in vso Evropo v nesrečo: na postojankah, na kakršnih je stal Dollfus v Avstriji. Seveda ni mogoče v vsem identificirati takratnega nemškega ali avstrijskega katolištva s slovenskim, vendar pa je bilo med njimi mnogo sorodnega. Toda od takrat se je premaknil nemški katolicizem daleč naprej, prav isto bi lahko izjavili tudi za avstrijskega. Vodstvo so prevzeli novi, naprednejše usmerjeni ljudje. Se v večji meri velja to za italijanski katolicizem, ki predstavlja danes gotovo najbolj iskren demokra-

tični element v Italiji ter je živahno aktiven na vseh področjih, tako da v globino prenavlja vso strukturo italijanskega življenja, pogosto celo v revolucionarnem duhu, čeprav z demokratičnimi metodami.

Ta duh prenovljenja, ki se kaže in uveljavlja v krščanskem svetu, pa se prav malo odraža v slovenskem krščanstvu. Zlasti šibko se razodeva v našem katoliškem tisku in v naši dejavnosti. Papeževim enciklikam smo dalj določeno publiciteto, pri tem pa je tudi ostalo. Miselno se nismo premaknili naprej. Slovenski katolicizem se trdovratno brani priznati v preteklosti storjene napake, ki niso bile majhne, kar kažejo posledice. Brez take samokritike in volje po miselnem in moralnem prerojenju pa tudi ni močen napredek. Posledica je ta, da je naš katolicizem steril, okostenel, in da je vpliv krščanstva v slovenskem javnem življenju vedno šibkejši ter da pomeni zlasti mladim slovenskim generacijam pojem katoliškega skoraj sinonim za pojem nazadnjaškega.

Odprimo torej svojega duha novim idejam, ki se v krščanskem svetu že spreminjajo v stvarnost, in se končno tudi mi premaknimo naprej, da bomo kos problemom v okrilju naše slovenske skupnosti.

Nagrada „Strega“ za Natalio Ginzburg

V soboto so podelili v Rimu literarno nagrado »Strega«, ki velja za največje priznanje italijanskim pisateljem. Dobila jo je pisateljica Natalia Ginzburg za roman »Lessico familiare«. Roman je izšel pri založbi Einaudi.

Za podelitev letošnje nagrade, ki je bila že 17. nagrada »Strega«, je vladalo posebno pričakovanje, ker so imele nekatere knjige približno enake možnosti, da bodo nagrajene. Kot znano, podeljuje to literarno nagrado velika skupina rimskih pisateljev in drugih kulturnih delavcev, ki so povezani v društvu »Amici della domenica« ter se zbirajo v elegantnem domu literarnega zakonskega para Bellonci. Podelitev nagrade je bila organizirana zelo slovesno. Sodelovali so nekateri znani igralci in igravke, kot na primer Rosella Falk, ki je pisala na tablo glasove, kolikor jih je dobila posamezna knjiga.

Natalia Ginzburg je izjavila, da je opisala v romanu »Lessico familiare« zgodbo svoje družine. Toda roman ne prikazuje samo življenja ene družine, ampak nudi podoben celoten intelektualni družbe v Turinu v dobi pisateljine mladosti. Njen oče je bil namreč univerzitetni profesor v Turinu. Pisateljčin mož pa je umrl med vojno v ječi, kamor so ga vrgli Nemci. Zdaj živi Natalia Ginzburg v Rimu in je drugič poročena. Pisati je začela, ko je bila stara 17 let. Leta 1942 je objavila roman »Cesta, ki peče v mesto« pod psevdonimom Alessandra Torniparte. Med njenimi najboljšimi romani so »Vsi naši večeraj«, »Valentino« in »Večerni glasovi«.

Odpor orkestror proti pretiravanju v moderni glasbi

Ali morajo biti orkestrski godbeniki z konservatorsko izobrazbo tudi klovnji? To vprašanje se pojavlja v zvezi s koncerti raznih takoiimenovanih modernih skladb. Iz Stockholma poroča hamburški dnevnik »Die Welt« o dogodkih, do katerih je prišlo v švedskem radijskem orkestru. Godbeniki so vadili tako novo kompozicijo z vato v ušesih, ker niso mogli prenašati hrupa, ki ga je zahtevala partitura.

Eden od godbenikov je doživel pri vaji živčni zlom in so ga morali odpeljati domov. K skušnjem nekega modernega glasbenega programa so pritegnili zdravnik, ki naj bi ugotovil, v kaki meri taka glasba lahko škoduje zdravju. Razni godbeniki so protestirali proti igranju takih skladb, pri katerih bi morali nastopati kot klovnji.

Prvi violinist radijskega orkestra Josef Grunfarb, eden najodličnejših švedskih glasbenikov, je dejal: »Mi ne protestiramo proti moderni glasbi kot taki, kritiziramo pa zvočne učinke, ki naj bi

Ameriški filmi ugaajo Rusom

Ameriški film »West side story«, ki so ga te dni izven konkurence predvajali na filmskem festivalu v Moskvi, je doživel velik uspeh pri sovjetskem občinstvu, ki je napolnilo kinodvorano »Rusija«. Vodja ameriške filmske delegacije Stanley Kramer je imel pred predvajanjem filma kratek nagovor, v katerem je dejal: »V tem filmu boste lahko videli, da znamo Američani kritizirati sami sebe in se prav tako dobro, če ne še bolje, norčevati iz nas samih, kot se norčujejo iz nas drugi. Mnogo reči Američani ne razumejo, kadar gre za Ruse, čeprav imajo do Rusov veliko simpatijo. Mislim, da se isto dogaja vam nasproti Američanom«.

Sovjetski poslušavci so mu burno ploskali.

Pravi naval pa je bil k predstavam Wilderjevega filma »Nekomu ugaajo vroče«, ki so ga tudi predvajali izven konkurence na festivalu. V njem igra, kot znano, zdaj že pokojna Marilyn Monroe.

MARTIN BUBER JE DOBIL

»ERAZMOVO NAGRADO«

V Amsterdamu so izročili danes peto »Erazmo vo« nagrado slavnemu izraelskemu filozofu in pobudniku za ustanovitev izraelske države Martinu Bubru. Nagrada znaša 100.000 holandskih guldnov. Prof. Bubu so izročili nagrado z veliko slovesnostjo v navzočnosti kraljice Julijane in princa Bernarda.

Prof. Martin Buber, ki je star 85 let, je prispel nalašč zato iz Izraela. Na slovesnosti je prikazal Bubrove zasluge za evropsko civilizacijo profesor Beek z amsterdamske univerze. Princ Bernard pa je govoril o njegovem življenju ter naglasil pomen njegovega filozofskega poslanstva.

Prof. Martin Buber je povedal, da bo porabil večino nagrade za poglobljeno študijo o »krizi in usodi evropskega judovstva pred prvo svetovno vojno, med njo in po njej«.

KAJ NAJVEČ PREVAJAJO?

Te dni objavljeni 14. zvezek organizacije UNE SCO »Index Translationum«, o mednarodni bibliografiji prevodov iz vsega sveta, vsebuje podatke o 53.000 književnih delih, ki so jih prevedli v letu 1961 v 75 državah. Kot v prejšnjih letih je tudi leta 1961 sveto pismo s skupno 246 prevodov — leta 1960 jih je bilo 258 — na prvem mestu. Sledijo Leninova dela, prevedena skupno 185-krat.

Medtem ko se naslovi velike večine največ prevajanih del skoraj ne spreminjajo, pa je v letu 1961 književno delo indijskega pisatelja in filozofa Rabindranatha Tagora, katerega stoletnico rojstva so proslavljali leta 1960 po vsem svetu, prišlo s 1101 prevodom na eno prvih mest.

Nespremenjeno zanimanje za klasike dokazujejo sledeče številke: Shakespeare je bil preveden 98-krat, Tolstoj 115-krat, Čehov 66-krat, Balzac 61-krat, Dickens 58-krat in Andersen 53-krat. Na področju filozofije zavzema prvo mesto Teilhard de Chardin. Med modernimi pisatelji so na prvih mestih Sartre, Hemingway, Steinbeck, Graham Greene in Simenon.

jih proizvajali s svojimi glasbili. Razen tega so nekateri ljudje zelo občutljivi za nekatere zvoke. Tako ne morejo na primer nekateri prenašati škrtanja z nožem po krožniku. Razni od partiture zahtevani zvoki so naravnost neznosni in mi nimamo, naj bi jih proizvajali tehniki, ne pa godbeniki. Tehnično povzroča taka partitura razmeroma manj težav, estetsko in umetniško se pa zdi nemo-goča. Mi nikakor nismo konservativni in imamo poudarjeno razumevanje za nove smeri v moderni glasbi. Vendar jaz ne morem razumeti, kateri vrsti ljudi so namenjeni ti zopni zvoki!»

V neki kompoziciji predpisuje partitura tudi kuhinjske lonce in steklenice kot glasbila. Ker poklicni godbeniki niso hoteli igrati na lonce, so morali najeti pomožne sile. Simfonični orkester v Helsinkih je te dni odklonil izvedbo novega dela švedskega komponista Jana Barka. Tudi v Helsinkih so menili, da naj od modernih komponistov zahtevane zvoke proizvajajo drugi, ne pa šolani godbeniki.

GOSPODARSTVO

Peronospora in oidij sta še nevarna

Se se dobijo vinogradniki, ki mislijo, da se z julijem mesecem lahko opusti vsako nadaljnje škropljenje in žveplanje trt, češkar je, pa je! To je velika zmota, ki se lahko zelo maščuje. Ali nimate več v spominu l. 1959, ko sta peronospora in oidij še septembra prav hudo pritislila in povzročila ogromno škodo? Zato pa ne smemo še spraviti škropilnic in žveplalnikov.

Pa tudi ne smemo pozabiti, da čaka vinogradnike še vedno boj proti kiseljakom ali grozdnim črvom, ki bodo v kratkem nastopili s svojim drugim rodem. Če nismo zatrli prvega rodu, ki je delal škodo malo pred in med cvetenjem, bo drugi rod mnogo bolj številan kot prvi in škoda bo dvojna: Predvsem bo prideika manj in bo mnogo slabši. Grozdní črvi namreč navrtajo mnoge jagode, ki začnejo gniti in se istočasno kisati, tako da grozdi zaudarjajo po kislem, čeprav je načetih samo manjši del jagod. Če smo ob trgatvi še tako pazljivi, ne bomo vseh nakazanih jagod izločili in tako bodo te jagode prišle v grozdní mlin, potem pa v mošt, katerega bodo okužile s kvasnicami kisove kisline, zaradi česar bo trpela trpežnost vina in okus. Proti grozdnemu črvu se v dobi dozorevanja grozdja ne smemo boriti ne s svinčnim arzenatom in ne s carposanom, ker so to hudi strupi, ljudem hudo nevarni. Primerni pa so za

boj proti prvemu rodu. V dobi dozorevanja bomo zatrli kiseljaka ali grozdnega črva z »gesarolom 50« ali »gebarolom 50«.

Sredstvo proti kiseljaku lahko premešamo s škropivom proti peronospori, katerega lahko dodamo tudi koloidalno žveplo ali cosan, lahko pa tudi karathane, ki je najučinkovitejše sredstvo za preprečitev oidija, pa tudi za ozdravljenje in ščiščenje grozdja, če ga je oidij že napadel. »Gesarola 50« ali »gebarola 50« primešamo po 200 gramov na hl škropiva proti peronospori, koloidalnega žvepla ali cosana in karathane pa po 100 gramov.

Pomni, da je za razvoj peronospore predhodno potreben močnejši dež, za razvoj oidija pa ni potreben; oidij se razvija tudi med najhujšo sušo, zaradi česar je sedaj najbrž bolj nevaren oidij kot peronospora.

—•—

Perutninarstvo v Južni Italiji

V južno Italijo spada 20 najbolj južnih pokrajin na italijanskem polotoku. V teh pokrajinah se sedaj brigajo za perutninarstvo mnogo bolj živo, kot pred desetletjem. Slika o tem nam dobro pojasnijo naslednje številke:

Leta 1951 so redili v južni Italiji nekaj nad 14 milij. glav perutnine, lansko leto pa 10 milijonov več. Od žlahtnejših pasem redijo predvsem belo livornsko in New Hampshire. Ti dve pasmi sta predstavljali l. 1951 okoli 2 milijona glav, lansko leto pa nad 12 milijonov ali nad 51%. Medtem ko je l. 1951 samo v pokrajinah Benevento in Brindisi število glav žlahtnih pasem dosegalo število raznih križank in v nekaterih pokrajinah sploh niso poznali žlahtnih pasem (Campobasso, Caserta in Salerno), so lansko leto žlahtne pasme prevladale v mnogih pokrajinah in zavzemajo danes v pokrajini Campobasso kar 80% glav kureline, v pokrajini Foggia pa celo 86%. Res je, da so nekatere pokrajine v tem oziru zelo zaostale, tako da Chieti in Cosenza nimata niti 10% glav žlahtnih pasem.

Iz rečenega bi bilo razvidno, da se tudi Južna Italija gospodarsko razvija, a ne povsod enakomerno.

Cena pšenice je določena

Pisali smo že, da vlada med državami SET nesoglasje glede pšenične cene. Najvišja cena je bila v Nemčiji, potem v Italiji, najnižja pa v Franciji. Letos bi morala biti v vseh državah SET enaka cena, a Nemčija se je temu uprla in Italija ji je sledila, tako da je vprašanje enotne pšenične cene še nerešeno.

Italija je sedaj določila pšenično ceno tako, da je razdelila vse ozemlje države na 7 okolišev z različnimi cenami za mehko pšenico. Prvi okoliš ima najvišjo ceno, in sicer 7.100 lir za stot. V ta okoliš spada pokrajina Reggio Calabria in vse pokrajine na Siciliji in Sardiniji. Najnižja cena pa je določena za 7. okoliš, kamor spadajo

Povpraševanje po faraonkah (PEGATKAH)

Faraonke ali pegatke imajo bolj črno meso kot ostala perutnina. Je pa to meso — pravilno pripravljeno — bolj okusno kot meso vsake druge perutnine, tudi boljše kot meso fazana in jerebice. Zato ni čudno, če je veliko povpraševanje po tej perutnini oziroma njenem mesu.

Večje povpraševanje po nekem blagu vabi vedno nekoga, ki bo skušal dvigniti proizvodnjo dotičnega blaga. Tako so se v zadnjih letih razvila po vsej Italiji različna vzrejalšča pegatk. V tem oziru je najbrž največje vzrejalšče v Cerea v pokrajini Verona. To je uredil neki Placido Toffaletti. Vzrejalšče ima sedaj 20.000 pegatk, ki nesejo jajca. Od teh jih je 2.000 masovno selekcioniranih — vse slabše živali izločene —, 60 parov pa je selekcioniranih posamezno. — Vzrejalšče razdeli tedensko 60.000 en dan starih mladičev.

UMETNA GNOJILA SE BODO PODRAŽILA

Komisija za cene (C.I.P.) je septembra 1960 izdala ukrep, s katerim so bile znatno znižane cene umetnih gnojil. Proti temu ukrepu so vložile družbe Montecatini, Vetrocoke, Edison, Ape, Sincat, Caffaro in Rumianca priziv na državni svet, ki ga je sprejel in ukrep razveljavil.

Zato je pričakovati, da bodo umetna gnojila dosegla tisto ceno, ki so jo imela septembra 1960 in ki je znatno višja od sedanjih.

S tem sporočilom je združen nasvet, naj si kmetje nabavijo potrebna umetna gnojila takoj, to je pred zvišanjem cen, kar se bo izvedelo preko noči in takrat ne bo več mogoče kupiti po sedanjih cenah.

Zaposlenost v državah SET

Od januarja 1958, ko je začel delovati SET, se je zaposlenost v teh državah dvignila do konca 1962 za 3 milijone oseb, to je od 69 milijonov na 72. Število brezposelnih se je znižalo od 2.800.000 na 1.500.000. To število bi pa bilo znatno nižje, če bi mogli zasesti 600.000 razpisanih mest, za katera ni primerno usposobljenih moči.

V tem oziru se je izkazala važnost Evropskega socialnega sklada, ki je v tem času porabil 12 milijonov dolarjev predvsem za šolanje in usposabljanje delavcev, ki dobijo tako višjo kvalifikacijo. Na ta način je bilo mogoče zaposliti še 183.000 brezposelnih, večinoma iz Italije.

Še o krompirjevi krizi

V zadnji številki smo pisali o krompirjevi krizi v Italiji. Za rešitev krize so poskušali poslati krompir na sever, v tvornico škroba v Legnago, a iztržena cena bi ne plačala niti prevoznih stroškov, ker tvornica škroba plačuje vsako stopinjo škroba po liri, a ta krompir ga nima več kot 8 do 10%. Kot edina tvornica škroba na jugu predela škrobarna v Acerra dnevno okoli 1500 stotov krompirja.

Glavna vzroka italijanski krompirjevi krizi sta izredno visok pridelek zaradi dobre letine in neorganiziranost poljedelcev. Kar se tiče izvoza, se v Nemčijo izvaža celo več zgodnjega krompirja kot lansko leto: Lani je izvoz znašal 5950 vagonov, letos pa 6500 vagonov, a iztržene cene so letos mnogo nižje: Nemci so pač izrabili preveliko in neorganizirano ponudbo.

Večina zgodnjega krompirja v Južni Italiji pripada sorti »okrogli berlinski« (la tonda di Berlino) in malo sorti Eesterling.

Istočasno kot v Italiji je izbruhnila kriza z zgodnjim krompirjem tudi v Franciji, kjer so kmetje priredili precejšnje izgrede. Cena je tam padla izpod 10 novih santimánov (12,7 lir) za kg in nekatere dneve kmetje sploh niso mogli krompirja prodati, ker ni prišel noben kupec na trg. Iz jeze ali še bolj iz obupa so ga kmetje stresli na najbolj prometne ceste in tako zavrli promet. Zdi se pa, da bodo francoski kmetje dobili po 8 do 10 starih frankov nagrade za vsak kg krompirja, ki je bil prodan po prenizkih cenah.

pokrajine Trst, Gorica, Videm, Belluno, Trento, Bocen, Sondrio, Como, Varese, Vercelli, Novara, Torino, Aosta in Cuneo. Za ta okoliš je določena cena 6.400 lir za stot. Cene veljajo za mehko pšenico s hektolitrom teže 75 kg, suho in zdravo ter z največ 1% smeti oziroma tujih predmetov. Za težje pšenice, ki imajo višjo hektolitrsko težo kot 75, se za vsak kg zviša cena za 0,5%, za lažje pa ravno toliko zniža.

Letošnji pridelek pšenice v Italiji cenijo na 82 — 83 milijonov stotov. Računajo, da je mehke pšenice 13% manj kot lani, trde pšenice pa 1% več. Ker je v državnih zalogah še zelo mnogo pšenice iz prejšnjih let, bo domača potreba več kot krita.

V vrtincu

B. R.

Grofov razgovor z Delagojem je že do-
volj opozoril vso tolpo. Poglavar je namreč
že obstrmel, ko mu je grof imenoval ime
Dinter. Potem še prekinitve razgovora z
besedami: »Toda tu je kaka...« Morda je
slišal celo udarec, ko se je Tosti zrušil na
pod.

K sreči ni Samo vedel po besedah Div-
ne, kje je glavno skrivališče zločincev. Iz-
dal mu ga je tudi grof sam. To je bilo raz-
košno javno zabavišče »Odaliska« sredi
maroške mestne četrti. Tam je bil tudi ki-
no, restavracija, p'esišče in drugo.

Samo je prevzel vso odgovornost nase.
Ukazal je zbuditi kriminalnega nadzornika
Segerja. Sprva je bil jezen, potem je pa
napeto poslušal, kar mu je Samo pravil.

»Če ne bomo takoj udarili, se bo vsa tol-
pa razletela,« je razlagal. »Tako je treba
preiskati zabavišče „Odaliska“.«

Policijski komisar je zvedel šele od Sa-
ma, kaj se tam pravzaprav godi.

»Lastnik je neki Portugalec. Vsaj za ta-
kega se izdaja,« je menil.

»Delagoa,« je vprašal Samo.

»Da, tako se imenuje.«

»Odlično,« je zavpil Samo, »zdaj sem pa
gotov svoje stvari. Kdaj bomo lahko obko-
lili vso tisto mestno četrt?«

Leger je začel razmišljati: »Kako naj
zdaj ponoči zberem svoje ljudi?«

»Pokličite vse nočne izvidnice, kolikor
jih morete, tudi obveščevalni avto. Upam,
da bo šlo. Do kdaj je pri „Odaliski“ od-
prto?«

»Do treh ali polštirih zjutraj.«

»Zdaj je ena in pol. Po moji sodbi smo
ob dveh že pripravljeni. Niste tega mne-
nja?«

Komisar je pritrdil in je dal potrebna
povelja. Točno ob dveh in pol je bil ves
mestni okraj, kjer se je nahajalo nočno
zabavišče, že obdan od močnih policijskih
straž. Trideset mož je udrlo v poslopje,
polno različnih dvoran, sob in kotičkov.
Vse goste so ustavili. Samo in komisar sta
vprašala po lastniku senorju Delagou. Pred-
stavil se je neki gospod: »Žal mi je, go-

spodje, šef je odpotoval. Jaz ga nadome-
stujem.«

V tem trenutku je stopil h komisarju
policijski narednik in je nekaj prišepetal.
Leger se je obrnil, pustil namestnika in je
potegnil Sama za sabo. Policija je medtem
že temeljito preiskala vso hišo. Narednik
... komisarja in Sama v klet, kjer so
odkrili tajna vrata. Samo je pogledal ko-
misarja. Težka vrata so morali s si'o vlo-
riti. Samo je vdrl prvi s samokresom v
desni in z žarometom v levi. Znašel se je
v dolgem in mrzlem hodniku. Komisar in
več policajev mu je sledilo. Na koncu hod-
nika so vodile ozke stopnice navzgor. Ko-
maj je Samo stopil na prvo stopnico, je
zarožljala ročna strojnica. V zadnjem tre-
nutku je Samo skočil v vežo. Pravi čudež
je bil, da ga je v toči izstrelkov oplazila
samo ena krogla po mečih.

»Tako ne bo šlo,« je rekel potihoma
komisarju.

»Pripeljite dol tistega namestnika. Če je
potreba, tudi s silo.«

Možaka so privedli bledega kot smrt. Po
vsem telesu se je tresel, ko ga je Samo
potisnil predse na stopnice.

»Halo, senor Delagoa,« je zavpil navzgor.
»Vaš namestnik gre pred nami. Upam, da
ga ne boste pihnil. Bolje je, da se kar pre-
date. Hiša je obkoljena od policije.«

Kot odgovor na te besede se je zaslišal
zaničljiv nasmeh. Samo je trepetajočega
vodjo potisnil na stopnice. Takoj so spet
počili strelji. Mož se je zgrudil. Samo ga je
potegnil navzdol in je opazil, da je mrtev.

Nekaj sekund je trajala moreča tišina.
Potem so se zaslišali koraki po stopnicah.
Prikazala se je najprej samo ena roka, s
samokresom v pesti. Zagrmelo je nekaj
strelav. Trije ali štirje so skoraj oplazili
Samovo uho. Mož za njim je kričnil. Ko-
misar Leger je pomeril na tisto roko in je
sprožil. Roka je izginila.

Policijski so se umaknili iz hodnika. Eden
izmed stražnikov je dobil strel v prsa. Hi-
tro so ga obvezali in odpeljali v bolnišnico.
Obvezali so tudi Samova meča; k sreči ga
ni rana ovirala pri hoji.

40.

Položaj je bil neprijeten. Bil bi pravi
samomor, če bi poskušali še enkrat pro-
dreti skozi hodnik. Vzeli so na pomoč sol-
zilne bombe.

Medtem ko so jih stražniki metali po
hodniku, sta Samo in policijski nadzornik
tuhtala, v kakšne prostore vodijo tiste u-
sodne stopnice. Šla sta previdno na dvo-
rišče in si ogledala položaj. Neka senca
se je pojavila pred komisarjem. »Gospod
komisar, tri ptičke smo že ujeli.« Stražnik
in pokazal na neko okno v stranskem kri-
lu zgradbe: »Tamle skozi so prilezli in so
nam skoraj nehote padli v roke. Samo eden
se je branil in je celo streljal, nazadnje
se je pa le udal.«

Komisar Leger je ukazal metati solzilne
bombe tudi proti tistemu oknu, in glej,
spet sta se pojavili dve tuleči postavi z
dvignjenimi rokami. Na dvorišču so jih kar
brž prestregli.

Samo je stopil k policijskemu tovarnja-
ku, da bi si ogledal zastražene ujetnike. Že
takoj prvi se mu je zdel znan. Dve, tri se-
kunde je premišljeval in je vzkliknil: »Kaj
je mogoče — lekarnar Novič iz Benetk! Pa,
ali vas niso že tam zagrabili?« Nekaj časa
je trajalo, preden se je možak zavedel.

Srepa je pogledal Sama od spodaj na-
vzgor: »A tako znate preslepariti nič slu-
teče ljudi. Prokleti hudič!« Pljunil je na
debelo.

Samo pa je popolnoma mirno odgovar-
jal: »Čemu bi se policija ne smela poslu-
ževati zvijače? Bržkone sem vas takrat pre-
več svaril. Ste takoj zbežali?«

»Da — še preden so vse ostale pograbili.
To se pravi — Bensa,« udaril se je po
ustih in je nekam nesigurno pogledal Sa-
ma.

»Kaj je z Benso? Saj to je vendar tisti
trgovec z umetninami. Za slikami so se od-
pirala skrivna vrata. Se je še o pravem ča-
su zmazal?«

Novič ni odgovoril. Slišal se je pa neki
drugi glas: »Da, uspelo mu je. Kakor pa
zdaj vidim, ni imel nobenega pomenja.«

Samo se je obrnil k drugemu jetniku:
»Ste vi Novič?«

»Da — saj nima več pomena, da bi tajil.
Vi ste torej tisti dečko od mednarodne po-
licije, ki se je znal vtihotapiti v našo druž-
bo, da nas je položil na tla!«

(Dalje)

Milijarde brez gospodarja

Mnogo ljudi je na svetu, ki morda niti
ne vedo, da so pravi bogataši. Dosti je ta-
kih, ki se ne pobrigajo na primer za do-
bitke državnih obligacij, češ kaj se bom
zanimal, ko pa vem, da nimam sreče. So
zopet drugi, ki vrednostne papirje kam za-
ložijo, da niti dediči zanje ne zvedo. V
bankah se na tak način kopičijo milijoni
in milijoni, ki čakajo, da jih pride pravi
gospodar dvignit.

Po računih bančnih izvedencev je po
vseh bankah na svetu 300 milijard dolarjev
brez pravega gospodarja! Ne samo, da nih-
če ne dvigne svojega dela od te ogromne
vsote; bodisi zaradi pozabljivosti, smrti,
skoposti, in tako ves ta obratni kapital leži
mrtev v denarnih zavodih. Koliko bi kori-
stil narodnemu bogastvu, če bi prišel v
denarni obtok.

Poglejmo malo bolj podrobno, kako je
pri tej stvari. Angleška banka je izjavila,
da ima 60.000 klientov več milijard funtov
v njenih blagajnah. 12.000 od teh jih je že
umrlo in niso pustili nič sporočenega, či-
gava je sedaj njih zapuščina. Veliko števi-
lo vlagateljev se je kar začudilo, da leži na
banki kak znesek na njihovo ime. Večina
pa sploh ni dala glasu od sebe.

V Londonu je neka banka v likvidaciji
povabila vlagatelje in imetnike računov,
naj pridejo po svoj denar. Večji del se jih
za poziv sploh ni zmenil. Največkrat, pra-
vijo, ne pridejo lastniki delnic po obresti
in denar se kopiči na njih računu. Je to
pozabljivost ali nemarnost, bogvedi.

Včasih je tudi nevednost. Nekega dne je
stopil v francosko banko znan romanopi-

sec. Iz torbe potegne kup papirjev in pra-
vi: »To sem našel v starem zaboju pod
streho. Menda bo kar za v peč.«

Ravnatelj pogleda papirje in vzklikne:
»Priatelj, saj vi ste milijonar! To so ven-
dar delnice mednarodne petrolejske druž-
be Dutih.«

Podoben slučaj se je pripetil v Pittsbur-
gu. Po dolgih letih je banka staknila na-
slov delničarja železnih rudnikov. Na njen
poziv se predstavi s pismom revna, stara
ženica — soproga tistega delničarja. Mož
se je že pred 35 leti ponesrečil in ni niti
utegnil ženi povedati o svojih delnicah.
Ona se je preselila drugam in je živela kot
beračica. Za svoje milijone ni niti vedela.

Tako ne vedo tudi mnogi drugi dediči za
svoj denar in milijarde brez gospodarja se
kopičijo v železnih blagajnah. Če se ne bo
nihče v postavnem roku priglasil, jih bo
pospravila država.

ŠPORTNI PREGLED

SOFIJA IN HALSINGBORG PRIZORIŠČE TEKEM ZA SVETOVNO PRVENSTVO

Rusi najboljši rokoborci na svetu

Junija in julija so bile na sporedu tekme za svetovno prvenstvo v rokoborbi. Tekmovavci so nastopili v Sofiji, kjer so bile tekme prostega sloga, in v Halsingborgu, kjer so bile tekme v grško-rimskem slogu.

Ogledali si bomo najprej tekme v prostem slogu, če ne z drugega razloga, ker so se kot najprej končale.

Kot so strokovnjaki pričakovali, so rokoborci iz Sovjetske zveze želi velik uspeh, saj so si osvojili 4 zlate in 3 srebrne svetinje. Ibragimov (petelinja), Zagarze (srednje-lahka), Medved (srednje-težka) in Ivatinski (težka) so prepričljivo postali svetovni prvaki v svojih kategorijah, medtem ko so si Aliev (mušja), Berjašvili (lahka) in Albul (srednja) osvojili srebrno kolajno.

Odlikovali so se posebno domačini, ki so si osvojili poleg zlate kolajne v srednji kategoriji, zmagal je Gardiev, še tri srebrne in tri bronaste. Dermediev (srednje-lahka), Rostov (srednje-težka) in Akmedov (težka) so odlični rokoborci — drugi na svetu.

Dve zlati kolajni so nabrali tudi Japonci. Watanabe (peresna) in Horiuchi (lahka) sta svetovna prvaka, medtem ko je Ikeda (petelinja) drugi na svetu.

Nekaj nasvetov za vroče dni

V takih vročih dneh, kot so sedaj, se marsikdo ne zaveda, kakšni nevarnosti je izpostavljen človeški organizem. Nepazljivost pri veliki temperaturi in obilni vlagi v zraku povzroči prav lahko možgansko kap in sončarico. Vroč in vlažen zrak napravi na človeka težko znosljiv vtis, utrujenost, glavobol in motnje za bruhanje.

Vzrok je pa tale: v vročih poletnih dneh izpari naša koža do 13 litrov potu; telo se ohladi. Kadar pa je zrak prenasladen z vlago, naš znoj ne more izhlapevati. V telesu se nakopiči preveč vročine, ki povzroči slabo kroženje krvi in tudi kap.

Normalna relativna zračna vlaga sme segati do 35 odstotkov; v takem ozračju je človek najbolj sposoben za umsko in telesno delo. V vlažno-toplih dneh je pa bolje odložiti vsako prenaporno delo.

Prav suh in vroč zrak prinašata zopet svoje težave. V takih dneh je vsem, zlasti starejšim osebam zelo priporočljivo slamnato pokrivalo, ker je drugače sončni pik kmalu tukaj. Prične se z močnim glavobolom, šumenjem v ušesih, omotico in končno z nezavestjo. V takem slučaju je treba brž poklicati zdravnika.

Največ poletnih nesreč se pa pripeti pri kopanju. Mladi ljudje ne pazijo dovolj na dvoje zlatih pravil. Prvo je: ne plani v vodo s polnim želodcem in ne kopaj se brž po jedi. Nevarno je, da te zadene kap! Zakaj? Zato ker se nahaja med prebavljanjem največ krvi okrog želodca in črevesja. Če planeš tedaj v mrzlo vodo, ne more srce dovajati dovolj krvi možganskim celicam in posledica je nezavest, ki povzroči utopitev.

Prav tako ne smeš v vodo, če si prevroč in se nisi poprej dovolj ohladil. Mrzla kopel namreč preveč obteži srce in krvni obtok. Posledica je krč, ki plavalcu onemogoči gibe in zgine — pod vodo.

Prijetna kopel se zatorej pogosto spremeni v nesrečo.

Tudi Turki so odlični rokoborci, saj so osvojili eno zlato, eno srebrno in eno bronasto svetinjo. Nagradenci so: Yani'maz (mušja), Kaplau (srednje-težka) in Ogan (srednje-lahka).

Omeniti moramo še Irance (1 srebrna in 1 bronasta), Američane (1 bronasta) in Madžare (1 bronasta).

Lestvica držav v prostem slogu je naslednja: 1. SZ 29, 2. Bolgarija 17, 3. Japonska 13, 4. Turčija 9, 5. Iran 4, 6. in 7. ZDA in Madžarska 1 točka.

Tekmovavci Sovjetske zveze so želi velik uspeh tudi v tekmah grško-rimskega sloga. Osvojili so namreč štiri zlate ter po eno srebrno in bronasto kolajno. Novi svetovni prvaki so: Sapunov (peresna), Kolsov (srednje-lahka), Rošin (srednje-težka) in Abasidze (težka), medtem ko je Gčanladze (lahka) bil samo drugi.

Velik uspeh so želi Jugoslovani, ki so kar dvakrat postali svetovni prvaki. Vukov (mušja) in Horvat (lahka) sta premagala vse nasprotnike in postala svetovna prvaka. Odlikoval se je tudi Simiv, ki je osvojil srebrno svetinjo v srednji kategoriji.

Svetovno prvenstvo so osvojili tudi predstavniki Madžarske (Varga v petelinji kategoriji), poleg ene srebrne (Poljak v peresni) in ene bronaste in Turčije (Kis v srednji), ki je osvojila tudi eno bronasto svetinjo.

Lestvica držav v grško-rimskem slogu je naslednja: 1. Sovjetska zveza 24, 2. Jugoslavija 13, 3. Madžarska 9, 4. Turčija 6, 5. Švedska 4, itd.

Če seštejemo uspehe v obeh disciplinah, bomo dobili naslednjo vrednostno lestvico:

1. Sovjetska zveza 53 (8-4-1), 2. Bolgarija 18 (1-3-4), 3. Turčija 15 (2-1-2), 4. Jugoslavija in Japonska 13 (2-1-0), 6. Madžarska 10 (1-1-2), 7. Iran in Švedska 4 (0-1-1), 9. Italija, Češkoslovaška, Vzh. Nemčija in Romunija 3 (0-1-0), 13. ZDA (0-0-2), 14. Zah. Nemčija 1 (0-0-1).

Torej največ zlatih kolajn je osvojila Sovjetska zveza in to nič manj kot osem. Jugoslavija, Turčija in Japonska so osvojile vsaka po dve, medtem ko sta Madžarska in Bolgarija zmagali samo v eni disciplini.

Lestvice dokazujejo, da so tekmovavci iz Sovjetske zveze zdaleka najboljši rokoborci na svetu. Presenetljive uspehe so želi Bolgari in Jugoslovani, medtem ko so Turki in Madžari ostali na svojih pozicijah.

Rusi so skupno nabrali 13 svetinj, Bolgari 8, Turki 5, Madžari 4, Jugoslovani in Japonci 3, itd. Nazadovali so tekmovavci iz Irana, Švedske in Italije.

Od Italijanov je le Fabra osvojil drugo mesto v mušji kategoriji (1. Vukov in 3. Ribalko - SZ), drugi pa so kmalu izpadli.

Iznajdljivost davnih ladjedelcev

Skupina arheologov pennsylvanske univerze sporoča, da se je odkrila skrivnost ladjedelcev starega veka. To pojasnjuje tudi nepojasnjeno mesto Odiseje, kjer Homer nazorno opisuje, kako je na Kalypsinskim otoku Odisej gradil svojo ladjo za povratek domov. Znanstveniki so si do sedaj zamažali razbijali glavo z odstavkom v petem spevu, ki pravi, da je Odisej ojačil ladjo s pletenim vrbovim šibjem, ki ga je varovalo pred valovi, in da je metal v notranjost ladje dračje.

Ko so pred kratkim ameriški arheologi s poplajškimi oblekami raziskovali morsko dno ob zahodni turški obali, so našli v globini 30 metrov na manjšo antično ladjo, dolgo 10 metrov. V ladji najdene anfore kažejo, da so ladjo zgradili okoli leta 1200 pred Kristusom, torej nekako v dobi Odiseja.

V prostoru za tovor so našli popolnoma ohranjene bakrene palice, pod njimi pa je bilo razprostrto dračje. To je zamoglo imeti le en sam smisel: veje naj bi varovale kot blazina ladijsko dno pred težkimi, trdimi palicami bakra, če bi te valovi premikali. Iz tega sklepajo ameriški raziskovalci, da je v omenjenem času veljalo za ladjedelnštvo načelo, da tlakujejo tovorni prostor na ladji prožno z vejevjem, in tako je tudi Odisej po pripovedovanju Homerja napolnil najspodnji prostor ladje z vrbovimi šibami.

ŽENA IN DOM

Počitnice na morju

Izbira plaže

Izbira kopališkega kraja je različna z ozirom na to, ali gre ženska na morje s svojimi starši ali sorodniki, s prijateljico ali z možem. Ako gre dekle na morje s starši ali sorodniki, ne sme nastati doma grozen prepir samo zato, ker hčerka želi, naj starši izberejo kopališče, ki je njej najbolj všeč. Če gre dekle na morje s kako prijateljico, se mora najprej prepričati, če je prijateljica res pripravljena preživeti prosti čas v njeni družbi in če je tudi sama enakih misli glede prijateljice. Ni priporočljivo vabiti prijateljice na morje v trenutku navdušenja, ker taki trenutki kmalu minejo. Prav tako ni priporočljivo sprejemati vabil, če niste gotove, da so vabila iskrena in ne samo iz vljudnosti. Ženska, ki gre na morje s svojim možem, mora izbrati kraj, ki je tudi njeemu všeč in ne samo njej, ker se bo mož na plaži, ki mu ne ugaja, dolgočasil in bodo zato počitnice pokvarjene. Za vse je priporočljivo tole: ne izbirajte si luksuznih plaž, če imate malo denarja in če nimate nobene vezi z bogatimi kopalci.

Razna spoznanja

Pri morju se rada sklepajo mnoga spoznanja in prijateljstva, vendar je priporočljivo, da se takšne vezi sklepajo samo, če sta si dve osebi resnično simpatični, če se med seboj razumeta in ni med njima prevelike razlike v denarju. Napočno ravna tiste, ki se skušajo takoj spoznati z vsemi, ki delajo takoj z vsemi programe za razne izlete in zabave a se čez nekaj časa zavejo, da so jim novi znanci malo všeč, zaradi česar nastajajo razna nesoglasja. Treba je zato biti pri tem bolj previdni in ne sklepati raznih vezí

z nepoznanimi osebami takoj, ampak čez nekaj časa, ko smo jih že nekoliko spoznali. Nekatere pa delajo še večje napake; pri morju izkoristijo priliko, da se spoznajo z najvažnejšimi osebami na plaži ali hotelu in pri tem zanemarjajo one, ki so po njihovem mnenju manj važne. Nekatera dekleta se skušajo prikupiti n. pr. sinu bogatega industrijca ali znanega advokata in puščajo prezirljivo na strani ne prav bogatega študenta, se dobričajo fantu, ki ima dirkalni avtomobil in pozabljajo na fanta, ki ima samo motorno kolo.

Prostost pri morju

Pri morju lahko takoj spoznamo dobro vzgojeno dekleta in nevzgojeno. Dobro vzgojena dekleta so ponavadi pri morju manj proste, kot so bile doma. Čez dan ali zvečer jih vidimo vedno v spremstvu matere, poročene sestre, brata ali strica. Z omenjeno družbo gredo na kopanje, na ples in zabavo. Nevzgojena dekleta so navadno vedno same. Če se jim nudi prilika, gredo na razne ribiške ladje in ostajajo zvečer na morju ali pa plešejo in ostajajo same do poznih ur po raznih lokalih. Na splošno so zelo proste, a nikar naj nam ne bodo za zgled!

Vsako dekle ve, da so fantje, ki nam dvorijo pri morju, manj trajni, kot so morske pene. Če ima namreč neko dekle tudi sto takih fantov, ne more računati na nobenega izmed njih, ker skoro vedno nihče izmed njih nima najmanjše resnosti glede čustev in je njihov cilj samo zabava. Če jim to ne uspe pri enem dekletu, poskušajo pri drugem. Tudi najbolj naivno dekle se zave teh stvari, ko je doma, toda pri morju rado pozablja, kot jih pozablja včasih tudi najbolj »prebrisano« dekle.

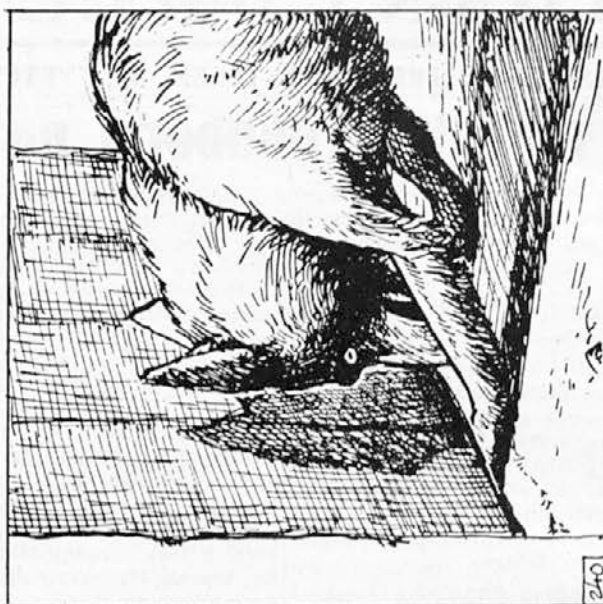
237. »Sin,« je naposled spregovorila, »ali ti je že kdo povedal, da si lepši od vseh drugih ljudi?« Mavgli je veselo dvignil glavo, ker tega res še ni slišal. Mesuja se je smejala. »Forej sem jaz prva? Prav je tako, čeprav se malokdaj zgodi, da bi to povedala mati sinu. Prekrasen si. Nikoli še nisem videla lepšega moža.«

236. »Kaj pa tekaš ponoči po gozdu. Spij malo toplega mleka in odleglo ti bo!« Popil je mleko in Mesuja ga je potrepjala po rami. Potem je pokrtil obraz z rokami in bil je ves slab, kakor v omotici. Se vedno ni prav zagotovo verjel, da je njen sin in se vedno je mislil, da se je najedel strupa. Žena ga je zavzeto gledala.

235. Mavgli je previdno odrinil drobne prstke in se zmedel: »Kaj pa jaz vem o stvari, ki se ji pravi blagoslov? Nisem ne majhen bog, niti njegov brat.« Pa vendar je skrbno položil otroka nazaj v posteljo. »Mati, srce v meni je težko!« je potožil. »Rada verjamem,« je odgovorila Mesuja in se marljivo sukala med lonci.

240. Zdajci je Mavgli zaslišal znan glas in videl je, kako je žena vzdrljela od strahu: pod vrati se je pokazala velika siva šapa in zunaj je žalostno zacvilil Sivi brat. »Ostani zunaj in čakaj!« mu je zaukazal Mavgli. Velika šapa je izginila, žena pa je zaprosila: »Nikar ne vodi svojih slabotnikov s seboj. Živimo v miru z džunglo!«

239. Zvil se je in zaspal v kratki minuti. Mesuja mu je odgnila lase z oči in ga ogledovala. Odelja ga je in bila je srečna. Mavgli pa je spal ves naslednji dan in ko se je prebudil, je Mesuja postavila predenj skromno večerjo. Otrok mu je sedel v naročju in ni hotel proč, žena pa mu je česala dolge črne lase.

238. Mavgli se je sukal in obračal glavo, da bi si ogledal svoja močna ramena in sam ni vedel, kdaj se je zasmel. Tako sta se smejala oba in njunega smeha se je nalezal še otrok, ki je začel veselo tekati od enega do drugega. »Ne smej se svojemu bratu!« je vzkliknila žena in ga prižela k sebi. Mavgli pa je postal miren in zaspal.

Za
naše
najmlajše

41

COZ-L-T-X COTY-KTCT OT
ANDZUK
RIŠE: MIKI
MUSTER